

بررسی تأثیر پرخاشگری جرات ورزی دانش آموزان دبیرستان‌های دخترانه شهر ارومیه در پیشرفت تحصیلی آنان

رویا یاوریان^۱، فریبا سهرابی^۲، نرمین یاوریان^۳

تاریخ دریافت ۸۹/۱/۲۴ تاریخ پذیرش ۸۹/۲/۱۴

چکیده

پیش زمینه و هدف: پیشرفت تحصیلی نقش مهمی در جنبه‌های مختلف زندگی دارد از جمله عوامل شخصیتی، هوشی، موقعیتی و اجتماعی پیشرفت تحصیلی را تحت تأثیر قرار می‌دهند هدف این مطالعه بررسی تأثیر جرات ورزی و پرخاشگری دانش آموزان دبیرستان‌های دخترانه شهر ارومیه در پیشرفت تحصیلی آنان است.

مواد و روش کار: برای انجام این مطالعه ابتدا چهار دبیرستان دخترانه به طور تصادفی انتخاب شد، سپس ۲۶۲ دختر از دانش آموزان پرسش‌نامه‌های پرخاشگری و جرات ورزی را تکمیل نمودند. در نهایت میانگین معدل دو ترم تحصیلی دانش آموزان محاسبه شد.

یافته‌ها: یافته‌های این پژوهش نشان داد که بین میزان پرخاشگری و جرات ورزی دانش آموزان دبیرستان‌های دخترانه تفاوت معنی‌داری وجود ندارد ولی این تفاوت در مورد میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان معنی‌دار است.

بحث و نتیجه گیری: با توجه به نتایج این پژوهش بهتر است پژوهش‌های دیگری در رابطه با نقش عوامل هوشی، موقعیتی و اجتماعی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان انجام شود.

کلید واژه‌ها: پیشرفت تحصیلی، پرخاشگری، جرات ورزی

فصلنامه دانشکده پرستاری و مامایی ارومیه، دوره هشتم، شماره دوم، تابستان ۱۳۸۹، ص ۱۱۷-۱۱۴

آدرس مکاتبه: ارومیه، کیلومتر ۳ جاده سلماس، بیمارستان روانپزشکی، تلفن: ۰۹۱۴۳۴۵۷۸۱۶

Email: fs344@yahoo.com

مقدمه

فرآیندهای آموزشی و پرورشی و استفاده بهینه از درون داده‌ها همواره مورد ارزیابی متخصصان قرار می‌گیرد و در نهایت محصول نظام‌های آموزش و پرورش نیز دانش‌آموختگانی هستند که واجد برخی از ویژگی‌ها شده اند پیشرفت تحصیلی می‌تواند یکی از مهم‌ترین و عینی‌ترین متغیرها برای بررسی و ارزیابی کارایی نظام‌های تربیتی باشد.

پیشرفت تحصیلی یکی از عوامل مقبولیت در کلاس درس می‌باشد و برای به دست آوردن یک شغل و درجات مختلف آن دارای اهمیت است. اهمیت پیشرفت تحصیلی از بعد دیگری هم قابل تأمل است از آنجا که هر نظام تربیتی به جهت حصول بهترین شرایط و نتایج و رفع کمبودها و موانع در سراسر

۱ مربی دانشگاه علوم پزشکی ارومیه

۲ روان‌شناس آموزش و پرورش استثنایی ارومیه

۳ کارشناس بیمارستان امام خمینی (ره) ارومیه

در دانش روان شناختی پرخاشگری به رفتارهایی اطلاق می‌شود که فرد به شکل‌های مختلفی به دیگران یا به خود آسیب جسمی وارد می‌سازد. تحقیقات دانشمندی همچون بندورا (۱۹۷۳) بورکوویتز (۱۹۹۱) بارون (۱۹۹۱)، جان جریت (۲۰۰۰) بارتون هیمر (۲۰۰۳) مایر دایکون، آدلسون (۲۰۰۴) نشان دادند که پرخاشگری دارای عوارض جسمی، روانی و اجتماعی فراوان می‌باشد و موجب نشانگانی مانند احساس درماندگی، تنهایی، ناسازگاری اجتماعی، بی‌توجهی به حقوق و خواسته‌های دیگران، زخم معده، میگرن، اختلال فشار خون، افسردگی، اضطراب و افت تحصیلی می‌گردد. پاترسون (۱۹۹۲) در تحقیقات خود روشن ساخت افرادی که مشکلات رفتاری از جمله پرخاشگری دارند نه تنها دارای نشانگان مرضی جسمانی مانند سردرد، دردهای معده‌ای - روده ای می‌باشند بلکه در انزوا و تنهایی به سر می‌برند و به خواسته‌های اجتماعی دیگران چندان توجهی ندارند (۲).

نوجوانان پرخاشگر معمولاً قدرت مهار رفتار خود را ندارند و رسوم و اخلاق جامعه ای را که در آن زندگی می‌کنند زیر پا می‌گذارند در اغلب موارد والدین و اولیای مدارس با آن‌ها درگیری پیدا می‌کنند و حرکات آن‌ها گاهی به قدری باعث آزار و اذیت اطرافیان می‌شود که به مشکلات تحصیلی و اخراج آن‌ها از مدرسه می‌انجامد (۳).

مواد و روش‌ها

برای انجام این پژوهش تحلیلی بعد از انجام هماهنگی‌های لازمه با مسئولان ذی ربط آموزش و پرورش شهر ارومیه از مناطق آموزشی ۱ و ۲ چهار دبیرستان دخترانه دولتی به طور تصادفی انتخاب شده سپس ۲۶۲ نفر از دانش آموزان این مدارس با توجه به تمایل خود به همکاری پرسش‌نامه‌های پرخاشگری و جرأت ورزی را تکمیل نمودند میانگین معدل دو ترم تحصیلی متوالی به عنوان نمره پیشرفت تحصیلی در نظر گرفته شد به دانش آموزان

با توجه به موارد فوق محققان در حیطه‌های مختلف روان‌شناسی تربیتی از دیرباز سعی در فهم مجموعه عوامل تعیین کننده و موثر در پیشرفت تحصیلی داشته اند. کتل (۱۹۸۳) ابراز می‌دارد متغیرهای شخصیتی، شناختی از قبیل بهره هوشی، سبک‌های شناختی، گرایش‌ها، انگیزه‌ها و علت ۷۰ درصد پراکندگی نمرات پیشرفت تحصیلی می‌باشند. و ۳۰ درصد باقیمانده مربوط به تأثیرات محیطی، موقعیتی، اجتماعی از قبیل موضوع مورد مطالعه، روش تدریس، شیوه‌های ارزشیابی و... می‌باشد (۱).

در این پژوهش به بررسی میزان جرأت ورزی، پرخاشگری در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان مناطق آموزشی ۱ و ۲ شهر ارومیه پرداخته شده است.

اکثر پژوهش‌گران جرأت ورزی را به اعمال رجحان‌ها، خواسته‌ها و احقاق حقوق و بیان عواطف خود با ملاحظه و در نظر گرفتن این حقوق، رجحان‌ها، خواسته‌ها و عواطف در دیگران تعریف کرده اند بنابراین جرأت ورزی از نظر بیان خواسته‌های منطقی و ابراز احساسات متناسب دارای جنبه ابرازی است و از نظر خودداری و بازداری از نادیده انگاشتن و بی‌توجهی به این خواسته‌ها و احساسات در دیگران دارای جنبه اجتنابی است از این دیدگاه در میان دو دسته عمده از رفتارهای غیر جرأت ورزانه یعنی رفتارهای انفعالی و پرخاشگرانه قرار می‌گیرد. به بیان دیگر جرأت ورزی رفتاری است که شخص را قادر می‌سازد به نفع خود عمل کند بدون هرگونه اضطرابی روی پای خود بایستد احساسات واقعی خود را صادقانه ابراز کند و با توجه نمودن به حقوق دیگران حق خود را بگیرد.

در پژوهش‌های مختلفی که توسط محققان انجام شده است آموزش رفتار جرأت مندانه باعث بهبود وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان شده است.

استفاده گردید که به علت افت در برخی موارد تجزیه و تحلیل روی نمونه‌های کم‌تر انجام شد.

یافته‌ها

نتایج این پژوهش نشان داد که بین میزان پرخاش‌گری و جرأت‌ورزی دانش‌آموزان منطقه ۱ و ۲ شهر ارومیه تفاوت معنی‌داری وجود ندارد در حالی که این تفاوت در مورد پیشرفت تحصیلی آن‌ها معنی‌دار است. این نتایج در جداول شماره ۳ و ۲ آورده شده است.

گفته شد که می‌توانند در صورت تمایل از نتایج پژوهش اطلاع حاصل کنند و اطلاعات فردی آن‌ها در اختیار دیگران قرار نخواهد گرفت. پرسش‌نامه پرخاشگری شامل ۳۰ سوال می‌باشد که توسط نجاریان اعتباریابی شده است. داشتن نمره بالاتر نشان‌گر پرخاشگری بیشتر می‌باشد (۳). پرسش‌نامه ابراز وجود یا جرأت‌ورزی شامل ۲۵ سوال بوده که داشتن نمرات بالاتر نشانگر ابراز وجود بالا می‌باشد. بررسی‌های محققان حاکی از آن است که پرسش‌نامه ابراز وجود از اعتبار پیش بین خوبی برخوردار است (۴). برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از آزمون t برای گروه‌های مستقل

جدول شماره (۱): نتایج آزمون t در مورد مقایسه میانگین نمرات پرخاش‌گری دانش‌آموزان مدارس مناطق آموزشی ۱ و ۲ شهر ارومیه

شاخص آماری	تعداد	میانگین	خطای استاندارد میانگین	درجات آزادی	t م
					منطقه آموزشی
منطقه ۱	۱۱۱	۴۱/۵۸	۱/۰۳	۲۴۷	۰/۲۹۴
منطقه ۲	۱۳۸	۴۲/۱۰	۰/۹۶		

$$PV = ۰/۶۹۴$$

جدول شماره (۲): نتایج آزمون t در مورد مقایسه میانگین نمرات جرأت‌ورزی دانش‌آموزان مدارس مناطق آموزشی ۱ و ۲ شهر ارومیه

شاخص آماری	تعداد	میانگین	خطای استاندارد میانگین	درجات آزادی	t م
					منطقه آموزشی
منطقه ۱	۱۲۲	۱۳/۷۲	۰/۳۵	۲۶۰	۰/۳۱۹
منطقه ۲	۱۴۰	۱۳/۵۹	۰/۲۵		

$$PV = ۰/۷۵$$

جدول شماره (۳): نتایج آزمون t در مورد مقایسه میانگین نمرات پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان مدارس مناطق آموزشی ۱ و ۲ شهر ارومیه

شاخص آماری	تعداد	میانگین	خطای استاندارد میانگین	درجات آزادی	t م
					منطقه آموزشی
منطقه ۱	۱۰۵	۱۷/۹۷	۰/۱۲	۲۳۶	۸/۲۲
منطقه ۲	۱۳۳	۱۶/۲۶	۰/۱۶		

$$PV \leq ۰/۰۰۱$$

بحث و نتیجه‌گیری

شهر ارومیه، میزان پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان این دو منطقه به طور معنی‌داری متفاوت بود. این یافته با نتایج پژوهش‌های متعددی که در آن‌ها آموزش رفتار جرأت‌مندانه باعث بهبود وضعیت تحصیلی شده است، ناهم‌هنگ است از جمله در پژوهشی که توسط احمد عاشوری، مهدی ترکمن، ملایری و زهرا فدایی انجام شد آموزش رفتار جرأت‌مندانه باعث کاهش پرخاش‌گری و

نتایج این پژوهش که با اهداف بررسی مقایسه‌ای میزان پیشرفت تحصیلی، پرخاش‌گری و جرأت‌ورزی دانش‌آموزان دبیرستان‌های دخترانه مناطق آموزشی ۱ و ۲ شهر ارومیه انجام شد نشان داد که علی‌رغم عدم وجود تفاوت معنی‌دار بین نمرات پرخاش‌گری و جرأت‌ورزی دانش‌آموزان مناطق ۱ و ۲ آموزشی

کتل که به غیر از عوامل شخصیتی عوامل شناختی و بهره هوشی، عوامل موقعیتی، محیطی و اجتماعی را در پیشرفت تحصیلی مطرح می‌کند (۱).

لذا پیشنهاد می‌شود که پژوهش‌هایی در رابطه با وضعیت محیطی، اجتماعی و موقعیتی این دو منطقه آموزشی انجام شود در ضمن انجام پژوهش‌هایی در دبیرستان‌های دیگر این دو منطقه آموزشی می‌تواند اطلاعات مفیدی به دست دهد.

بهبود وضعیت تحصیلی شد (۵). در پژوهشی که توسط غفاریان‌زاده انجام شد آموزش رفتار جرأت مندانه تأثیر مثبت بر وضعیت تحصیلی داشت (۶). در پژوهش دیگری که توسط مریم پاییزی انجام شد آموزش رفتار جرأت مندانه اثرات مثبت در وضعیت تحصیلی داشت (۷).

به نظر می‌رسد که نتایج این پژوهش با نظریات محققانی هماهنگ است که نقش عوامل دیگر به جز عوامل شخصیتی و رفتاری را در پیشرفت تحصیلی اساسی در نظر می‌گیرند از جمله

References:

- Mehrafruz H, Shahraray M. Studying the relationship between attitude towards styles of parenting and controlling fourth grade elementary school students. *Studies in Education and Psychology* 2002; 3(9): - ۴۸ ۱۳۱.
- Strachan L, Munroe-Chandler K. Using imagery to predict self-confidence and anxiety in young elite athletes. *Journal of Imagery Research in Sport and Physical Activity* 2007; 1 : 1.
- Sadeghi A, Ahmadi SA, Abedi MR. Effects of group educational activities on anger control. *J Iranian Psychol Assoc* 2002 6(1):52-62.
- Mahamed R. Comparing aggressive and non-aggressive boys considering the aggressiveness of their father in guidance school in Bebahan (Dissertation). Ahvaz: Shahid Chamran University of Medical Sciences; 1998. P. 4-7.
- Theodosopoulos TK, Marinis AD, Dafnios NA, Vassiliou JG, Samanides LD. Aggressive treatment of metastatic squamous cell carcinoma of the rectum to the liver. *Eur J Surg Oncol*. 2002;28:657-60.
- Rahimi J, Haghighi J, Mehraezade Honarmand M. Effects of assertiveness training on social skills and social anxiety of first grade students of High schools. *J Iranian Psychol Assoc* 2006; 3(1):110-14.
- Paezi M. Effects of assertiveness training on improvement of female students in Tehran. (Dissertation). Tehran: Tarbiat Moalem University; 2005. P. 12-18.